
Saksnr: 2020/72229-1
Saksbehandlar: Lasse Maidstone

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Hovudutval for næring		15.10.2020

Disponering av rekneskapsoverskot til eksterne tiltak

Forslag til vedtak

1. Hovudutval for næring ynskjer å dempe konsekvensane av korona-pandemien med eit sett tiltak med ei samla kostnadsramme på 16,9 mill. kr frå disposisjonsfond (korona-situasjon; ekstern støtte). Tiltaka vil bli innanfor denne ramma:
 - a. Auka midlar til koronarelaterte utviklingsprosjekt gjennom Handlingsprogram for Vestland 2020
 - b. Utsette område
 - c. Utsette bransjar
 - d. Eigen-initierte tiltak
2. Hovudutval for næring gjev administrasjonen fullmakt til forvaltning av løyvinga, inklusive fordelinga mellom tiltaka og presisering av tildelingskriteria.

Samandrag

Mange bransjar og næringsdrivande i Vestland har stått og står overfor store økonomiske utfordringar som følgje av korona-pandemien og nedstenginga av samfunnet.

Til å avhjelpe situasjonen rundt dette har fylkesutvalet tildelt hovudutval for næring 17,9 mill. kr av overskotet frå 2019. Hovudutvalet har fullmakt til å disponere midlane, men det er gjort intensjonsvedtak om å bruke midlane til ekstern støtte til lokalsamfunn og næringsliv med ekstraordinære behov grunna korona-situasjonen. Hovudutval for næring løyvde i utvalsmøte 15.september, sak 55/2020, ein million kroner til ein scenarioanalyse, og den disponible summen er difor 16,9 mill. kr.

Midlane bør nyttast til viktige utviklings- og omstillingstiltak i næringslivet, som utfyller og styrker dei statlege og kommunale tiltaka, og som bygger vidare på det fylkeskommunen allereie har gjort, mellom anna gjennom tiltakspakka i vår. Dette kan både gjerast som ei utviding av eksisterande tilskotsordning og ved å oppretta nye ordningar.

Bård Sandal
fylkesdirektør

Ingrid Birkelund
seksjonssjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

1 Søknader aktuelle for korona-vurdering

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Mange bransjar og næringsdrivande i Vestland har stått og står overfor store utfordringar som følgje av koronapandemien og nedstenginga av samfunnet. Bestemte bransjar er særleg hardt ramma, deriblant reiselivet og leverandørindustrien til offshore-sektoren.

Regjeringa og Stortinget har sidan starten på pandemien implementert sterke finanspolitiske verkemidlar for å motvirke dei økonomiske konsekvensane. Inklusive dei seinaste økonomiske tiltaka, foreslått 21. september, utgjer nasjonale koronarelaterte tiltak til saman om lag 125 milliardar kroner for 2020.

Statlege næringsretta tiltak har særleg hatt fokus på å unngå unødige konkursar og oppseiingar ved å sikre norske bedrifter auka likviditet. Fylkeskommunen har supplert dette med ei rekke tiltakspakker til eit samla beløp på 152,3 millionar kroner i ekstraordinære utlysingsmidlar og andre økonomiske tiltak (sjå saka *Tiltakspakke Vestland, ei oversikt over korona-relaterte tiltak* for utdjupa oversikt). Fylkeskommunen har i sine løyvingar vore oppteken av å identifisere område der vi kan gjere ein skilnad. Samtidig gir fylkeskommunen som hovudregel ikkje direkte bedriftsretta støtte. Dette er det Innovasjon Norge som gjer. Fylkeskommunen har difor i utviklinga av tiltakspakkane sine hatt merksemd på rolla som regional koordinator og samfunnsutviklar ved å fokusere midlane på kompetanseheving, inkubatorar og innovasjonsmiljøa, entreprenørskap og omstilling til meir beredyktig praksis.

Utviklinga i økonomien har gjennom sommaren generelt vorte meir positiv enn venta, men situasjonen er framleis prega av usikkerheit og store utfordringar i særskilte bransjar. Fylkeskommunen kan difor enno gjere ein stor skilnad for næringslivet på Vestlandet ved å målrette støtteordningar mot utvalde tiltak.

Ramma for disposisjonsfond

9. juni avsette Fylkestinget rundt halvparten av 2019-overskotet frå gamle Sogn og Fjordane fylkeskommune, 35,8 mill. kr, til eit disposisjonsfond til ekstern støtte med omsyn til koronasituasjonen (PS 35/2020). I same møte vedtok fylkestinget ein intensjon (PS 80/2020) om å bruke midlane til å «*ta medansvar for å dempe verknadane i utsette bransjar og lokalsamfunn*» med tiltak som vil «*komplementere statlege, kommunale og private ordningar*».

Fylkesutvalet har vedtatt at halvparten av desse avsette midlane skal tildelast til hovudutval for næring med fullmakt til å fordele midlane etter eigne tildelingskriterium (PS 135/2020). Hovudutvalet har tidlegare løyvd 1 mill. kr frå dette disposisjonsfondet til å finansiere scenarioanalysar for konsekvensane for næringslivet av koronapandemien (PS 55/2020). Det resterande beløpet i fondet er 16 883 084,36 kr.

Auka midlar til koronarelaterte utviklingsprosjekt gjennom Handlingsprogram for Vestland 2020

Handlingsprogram for innovasjon og næringsutvikling i Vestland 2020 (HNV 2020) er styrande for bruken av dei næringsretta utviklingsmidlane. Søkarar kan søkje om delfinansiering til planlegging og gjennomføring av tilretteleggande utviklingsprosjekt og tiltak som støttar opp under mål og strategiar frå handlingsprogrammet (omstilling, entreprenørskap og styrka innovasjonsevne, kompetanse og karriere, berekraftige byar og samfunn, naturressursar, grøn konkurransekraft og klimainnovasjon).

Det har i år vore rekordstor interesse for ordninga. Ved årets første utlysing med søknadsfrist 15. april var det 117 søknadar og eit samle søknadsbeløp på 156 mill. kr. Det vart tildelt 16,6 mill. kr. Ved den andre utlysinga med søknadsfrist 15. september vart dei resterande 5 mill. kr tildelte. VLFK har i den andre utlysinga motteke 81 søknadar, med ein samla søknadssum på ca. 60 mill. kr. Grunna den store pågangen av søknadar må fylkeskommunen difor gje avslag på mange svært gode søknadar til prosjekt som ville ha hatt ein positiv effekt på regionen med omsyn til sysselsetting, klima og berekraft.

Fylkesutvalet vedtok 8. juni (PS 122/2020) å leggje til «*utfordringar på kort og lengre sikt knytta til koronapandemien*» som eit fokusområde for utkast til *Planprogram - Regional plan for næringsutvikling og innovasjon - Vestland*. Med det som utgangspunkt kan fylkeskommunen bruke midlar frå disposisjonsfonda til å imøtekomme søknadar frå HNV 2020-ordninga. Midlane vil brukast på søknader som oppfyller dei generelle krava til handlingsprogrammet, ikkje innvilgast støtte med dei opphavelige midlar til søknadsordninga, men som samtidig har søkelys på problemstillingar knytt til koronapandemien og nedstenginga av samfunnet.

Utsette område

I kjølvatnet av koronapandemien og lågare oljeinvesteringar er det venta at ein god del kommunar og område vert varig råka. Fylkeskommunen har difor bedd om statlege midlar til omstilling i kommunar og utsette område, inn mot statsbudsjettet for 2021 og eit nasjonalt omstillingsprogram som ligg under den distriktpolitiske satsinga. Det er i første omgang bedd om 20-30 mill. kr til dette. Kommunal- og moderniseringsdepartementet ventar ei regional medfinansiering. Fylkeskommunen bør følgjeleg setje av midlar som skal dekke delfinansiering av innsatsen i samband med det nemnde omstillingsprogrammet. Det bør i første omgang setjast av ei fylkeskommunal medfinansiering på 4 mill. kr. Så vil ein etter kvart sjå omfanget av kva omstillingsarbeid som er naudsynt.

Utsette bransjar

I tillegg er det behov for å arbeide med omstilling av utvalde bransjar. Reiseliv og offshore-leverandørindustri er store bransjar på Vestlandet, som er utfordra av koronapandemien og de samfunnsmessige følgjeverknadene. Dei reduserte investeringane på kontinentalsokkelen råka hardt i ein del lokalsamfunn som leverer utstyr til olje- og gassektoren. Her vil det vere viktig å følgje moglegheitene for omstilling, ikkje minst for å gjere seg nytte av arbeidskraft og kompetanse inn mot nye næringar.

Satsing på reiseliv er viktig av tre grunnar: Næringa sysselset mykje folk, næringa sysselset for ein stor del menneske som ikkje finn arbeid i næringar med høge krav til utdanning, og kvar tredje krone av forbruket til dei besøkjande går til andre næringar enn overnatting, transport, servering og aktivitetar. Regjeringa foreslår i sitt seinaste forslag til hjelpetiltak for næringar, å opprette ei eiga kompensasjonsordning på inntil 1 milliard kr for reiselivsbedrifter med stort omsetningsfall. Fylkeskommunen har òg tildelt krisestøtte til Fjord Norge og destinasjonsselskapa i 2020, som har hatt til formål å 1) støtte og rådgje reiselivsbedriftene og 2) marknadsførebuande tiltak mot den nasjonale marknaden der det er råd å hente kundar. Destinasjonsselskapa er til vanleg dels finansiert av reiselivsbedriftene, som no i mindre grad har høve til å legge inn midlar. Fylkeskommunens innsats blir difor dess meir viktig. Det vert forventa at det framleis vil vere behov for støtte i 2021, og fylkeskommunen kan difor med fordel ha ein særleg innsats inn mot reiselivsnæringa i 2021 for å arbeide systematisk med å styrke marknadsinnsatsen og med omstilling/vidareutvikling av reiselivsnæringa.

Som ein del av tidlegare tiltak har Vestland Fylkeskommune auka støtta til bedriftsintern opplæring for å skape moglegheit for bedriftene til å heve kompetansenivåa, teste ut nye forretningsmoglegheiter og utvikle nye arbeidsmetodar. Ved ei ny utlysing av bedriftsopplæringsmidlar ventast det eit behov på minimum 5 mill. kr til å imøtekomme dei mest kvalifiserte søknadane, alternativt mindre dersom ordninga berre vert retta mot dei bransjane som er mest råka av koronapandemien, eksempelvis reiseliv og lokalmatprodusentar.

Vestland fylkeskommune skal bidra til å mobilisere til forskingsbasert innovasjon i privat og offentlig sektor. Gjennom FORREGION-programmet vert det arbeidd for å styrke den forskingsbaserte innovasjonsevna i små og mellomstore bedrifter med lite forskingserfaring. Den pågåande koronasituasjonen har styrka interessa for verkemidlane i FORREGION. Bedrifter leiter etter nye prosessar, produkt og innfallsvinklar til marknaden. Der møter dei eit kompetent korps med kompetansemeklarar som tilbyr dialog med enkeltbedrifter om innovasjonsutfordringane deira. Dei møter også ei ordning som kan tilby finansiering for å møte konkrete utfordringar i ein ofte krevjande situasjon. Grunna koronasituasjonen er det eit stort behov for å auke budsjettet i 2020 med regionale midlar.

Støtte til inkubatorar, næringshagar og kommunale/regionale næringsfond er andre aktuelle verktøy.

Eigeninitierte tiltak

Vestland Fylkeskommune er drivkraft og organisator for ei rekke tiltak knytt til dei strategiske måla som er skildra i Handlingsprogram for innovasjon og næringsutvikling for Vestland 2020. Her kan nemnast prosjekt innanfor grøn konkurransekraft og klimainnovasjon, entreprenørskap og nyskaping, og utvikling av berekraftige byar og samfunn. Innanfor desse temaa vil det kunne oppstå behov som vi ikkje ser i dag, men der det vil ha stor effekt på situasjonen i utsette bransjar og lokalsamfunn at fylkeskommunen har økonomisk evne til å handle.

Skisse til fordeling av midlane mellom dei ulike føremåla

Ein skisse til fordeling av midlane på dei ulike områda går fram av tabellen nedanfor. Situasjonen i næringslivet utviklar seg framleis, og det er difor vanskeleg på noverande tidspunkt å vere heilt spesifikk i høve til både fordeling av midlane mellom dei tre områda og tildelingskriteria. Med dette ber fylkesrådmannen difor om ei fullmakt til å disponere dei avsette midlane med utgangspunkt i tabellen nedanfor, men med moglegheit for å justere innanfor dei rammene som er skildra over.

Koronarelaterte utviklingsprosjekt gjennom Handlingsprogram for innovasjon og næringsutvikling i Vestland	6 mill. kr
Utsette område	4 mill. kr
Utsette bransjar	5 mill. kr
Eigeninitierte tiltak	1,9 mill. kr

Vedtakskompetanse

I følgje § 48 nr. 3 i kommunelova skal fylkestinget gjere vedtak om disponering av overskotet. Fylkestinget har tildelt fullmakt om disponering av midlane til fylkesutvalet (PS 35/2020). Fylkesutvalet har delegert fullmakt om disponeringa til hovudutvalet for næring (PS 135/2020).

Vurderingar og verknader

Økonomi: Saka er knytt til disponering av fylkeskommunalt overskot frå 2019.

Klima: Det vert initiert tiltak og satsingar som er knytt til grøn konkurransekraft og omstilling på tvers av bransjar. Over tid forventar ein at dette vil positivt påverke samla utslepp i fylket.

Folkehelse: Det å sikre sysselsetting og inntekter til næringslivet i ulike lokalsamfunn har ein stor verknad på helsa til innbyggjarane.

Regional planstrategi: Full sysselsetting og berekraftig verdiskaping er sentrale politikkområde i den regionale planstrategien.

Konklusjon

Vestland står overfor store økonomiske utfordringar som følgje av korona-pandemien og nedstenginga av samfunnet. Bestemte bransjar er særleg hardt råka.

Til å avhjelpe situasjonen rundt dette har fylkesutvalet tildelt hovudutval for næring 17,9 mill. kr. av overskotet frå 2019. Hovudutvalet har fullmakt til å disponere midlane, men det er gjort intensjonsvedtak om å bruke midlane til ekstern støtte til lokalsamfunn og næringsliv med ekstraordinære behov grunna korona-situasjonen. 1 mill. kr er tidlegare løyvd, og den disponible summen er difor 16,9 mill. kr.

Vestland fylkeskommune er ein regional samfunnsutviklar, og kan med fordel nytte midlane til viktige utviklings- og omstillingstiltak i næringslivet for best mogleg å komplementere dei statlege og kommunale ordningane. Særleg tre område er identifisert som relevante i høve til avdelinga sine strategiske prioriteringar og ramma for bruken av midlane:

- Auka midlar til koronarelaterte utviklingsprosjekt gjennom Handlingsprogram for Vestland 2020
- Utsette område
- Utsette bransjar
- Eigeninitierte tiltak

Situasjonen i næringslivet utviklar seg framleis, og det er difor vanskeleg på noverande tidspunkt å vere heilt spesifikk i høve til både fordeling av midlane mellom dei tre områda og tildelingskriteria. Med dette ber fylkesrådmannen difor om ei fullmakt til å disponere dei avsette midlane innanfor de beskrivne rammene, i tråd med fylkesutvalet sitt tidlegare vedtak om tiltakspakke for næringslivet som følgje av koronapandemien (PS 42/2020).